

Tystnadskultur

En **stor** utmaning

- Vad är tystnadskultur?
- Bakgrund
- Medverka i en rättsprocess?
- Stöd?
- Skyldighet och rättighet?

VAD ÄR TYSTNADSKULTUR?

För polisen är tystnadskultur när medborgare inte vill eller vågar berätta.

BAKGRUND

Lokalpolisområdet Sollentuna/Väsby/Sigtuna har genom samtal med medborgare och medarbetare identifierat en stor utmaning med tystnadskultur. I samband med brottsutredningar så hindrar tystnadskulturen oss att kunna utreda brottet och lagföra gärningspersonen. Exempel med offer och vittnen som inte vill eller vågar medverka är utbrett i vårt samhälle och medför allvarliga konsekvenser.

Tystnadskulturen är utbredd i kriminella kretsar som flera av våra utredningar kretsar runt. Vi ser tyvärr också att vittnen och målsäganden ofta väljer att inte medverka trots att brotten inte är kopplade till yrkesbrottslighet. Här ser vi stora utmaningar i brott som aldrig anmäls mot till exempel barn, ungdomar och kvinnor. Det är väldigt ovanligt att målsägande och vittnen utsätts för brott när de har medverkat i en utredning.

LITEN ORDLISTA

Målsägare kallas du som har utsatts för brott som anmälts till polisen. Förundersökning är den utredning som polisen och åklagaren gör för att klara upp brottet. Misstänkt eller gärningsperson kallas den som polisen misstänker är skyldig till brottet. Åtal är en begäran av åklagare, eller av en enskild person, att domstolen ska döma en viss person för ett eller flera brott.

DU ÄR VITNE

- Om du sett någon begå ett brott.
- Om du gjort en iakttagelse vid ett brottstillfälle.
- Om du har gjort iakttagelser om gärningspersonens beteende, även om du inte varit med vid själva brotts handlingen. Det gäller både före och efter brottet.

MEDVERKA I EN RÄTTSPROCESS

Grunderna för ett fungerande rättssamhälle är att alla vågar anmäla och vittna om brott. Det innebär att du är skyldig att vittna i domstol om åklagaren eller den misstänkta personen och dess försvarare anser att det behövs. Att inte vittna kan försvåra utredningen av brottet och hindrar en

eventuell lagföring av gärningspersonen. Genom att vittna hjälper du även domstolen att döma rätt.

Om inte brottsoffret eller vittnen vill eller vågar medverka så minskar chansen att döma den misstänkte drastiskt. Vi måste tillsammans bidra till ett fungerande rättssamhälle.

- Det är ett grovt brott att påverka en brottsutredning genom hot eller liknande. Detta är inte vanligt men sker oftare i brott med ungdomar, våld i nära relation och yrkeskriminella.
- Antalet fall där gärningsperson hotat eller på annat sätt försökt påverka en utredning har legat konstant sedan år 2006.
- Oftast sker försök att påverka vittnen och de drabbade i samband med misshandelsärenden.

I Sverige har vi allmän vittnesplikt. Du kan i regel inte bestämma själv om du vill vittna eller inte. Det finns dock vissa undantag, då du inte behöver vittna.

- Du är nära släkting till den åtalade.
- Du är under 15 år.
- Du lider av en psykisk störning.
- Du omfattas av tystnadsplikt.
- Du omfattas av sekretesshinder genom exempelvis ditt arbete.
- Du är part i målet (det vill säga är medåtalad).

VÄND ER TILL POLISEN NÄR NI DRABBATS AV ETT BROTT

Polisen startar en utredning, vidtar de åtgärder som krävs och kontaktar de funktioner som kan ge stöd under hela utredningen.

Målsäganden har flera rättigheter under utredningen. Rätten till information är central, Både information om ärendets gång och om möjligheter till stöd, hjälp och skydd. Polisen avgör om det finns ett behov av skydd och vilken sorts skydd som ska användas i det enskilda fallet. Bedömningen utgår från hur allvarligt hotet är och hur stor risken är att hotet genomförs.

SKYLDIGHET OCH RÄTTIGHET

Det anses vara en allmän medborgerlig skyldighet att stå till förfogande i förhör under förundersökningen. Trots detta finns det möjlighet till tvång i form av kallelse, hämtning och medtagande till förhör. En oriktig berättelse

inför domstolen kan medföra straffansvar för mened och vägrar vittnen prata i en rättegång kan man häktas i vissa fall.

Den som förhörs under en förundersökning kan välja att vara tyst och att inte svara på frågor. Det finns inte heller någon skyldighet för förhörspersonen att tala sanning. Detta används regelmässigt av de misstänkta. Tyvärr använder sig även de drabbade och vittnen till brott denna möjlighet att tystna. Det riskerar att leda till ett icke fungerande rättssamhälle där brottsoffer inte kan få upprättelse. Det är viktigt att alla medborgare använder sin rätt för att brottsutsatta ska få sin rätt.

STÖD

I Sverige finns det många olika stödfunktioner för brottsutsatta och vittnen beroende på behov. Se exempel nedan.

Har du blivit vittne till brott, utsatt för brott eller kanske är du anhörig eller närstående till någon som blivit vittne eller utsatt för brott? Brottsofferjouren erbjuder bland annat samtalsstöd och kan hjälpa till i kontakt med polis. Det behöver inte finnas en polisanmälan för att kontakta BOJ (brottsofferjouren). [Mer info https://www.ungaboj.se/hjalp-och-stod/](https://www.ungaboj.se/hjalp-och-stod/)

Ett vittnesstöd är en ideellt verksam person som erbjuder stöd och hjälp till brottsoffer eller vittnen i samband med en rättegång. Vittnesstöd har tystnadslöfte. [Mer info https://www.brottsoffermyndigheten.se/om-oss/vittnesstod](https://www.brottsoffermyndigheten.se/om-oss/vittnesstod)

Är du mellan 8-17 år och vill veta vad ett brott kan vara eller läsa om hemligheter som gör att man inte mår bra? [Mer info här https://www.jagvillveta.se/](https://www.jagvillveta.se/)

Är du vittne eller utsatt för brott och begränsas av hedersnormer kan du få stöd och vägledning av kurator, polis eller barnmorska från Origo. [Mer info https://www.origostockholm.se/](https://www.origostockholm.se/)

KONTAKTA OSS

www.polisen.se
114 14

Lokalpolisområde Sollentuna/ Väsby/ Sigtuna
Följ oss på Facebook och Instagram, Polisen Sollentuna och på polisen.se